

Ca la Dona

Núm. 6 - MARÇ 1990

100 PTES.

Frida Kahlo

CdD Ca la Dona

12229

8 DE MARÇ

EDITORIAL

La dona pot fer-ho

Fes-ho, dona, fes-ho! No et privis de res. Au, va, vinga, totes a fer-ho, que es veu que podem.

Ha calgut que l'exímia Joaquina Alemany —tafol·lin quin cognom més ben trobat!— ho proclamés perquè les dones d'aquest país ens posésim com una sola dona (ai, de que...!) a fer ponxos, macramés, terrisses i pots i olletes, bolleria i pastissos, i artesanía de la fina (és a dir, feina de dona).

A més, potser ella no se n'ha adonat, podem fer moltes altres coses que desgraciadament hauríem de continuar fent: treballar guanyant un 18% menys que ells; ocupar els llocs de treball més desprestigiats; pensar en l'economia soterrània; avortar il·legalment, per allò que ja no hi ha cap avortament que entri dins dels tres supòsits, i si no, pregunteu-li a la de Pamplona...

Paral·lelament continuarem suportant la doble jornada laboral, mantindrem les cases netes, tindrem cura de la tercera edat, la gent malalta i la canalla. És a dir, sense res a canvi, a menys que sigui una rialleta irònica, o uns copets a l'esquena, continuarem fent gratuïtament una feina que equival a la meitat del P.I.B. de l'Estat.

Serem les màximes consumidoras de taxis per tornar a casa soles a la nit. Sempre hi haurà algun idiota disposat a insultar-nos, maltractar-nos o violar-nos. I, per si de cas no en teníem prou amb les agradables sorpreses que ens proporciona la vida quotidiana amb els seus corresponents personatges normals (volem dir corrents), pares, marits, caps, governants i "superiors" de tota mena, fins i tot quan es tornen bojós la prenen amb nosaltres. I així, al de Canadà li agafa la rauxa i surt al carrer, escopeta en mà, i, al crit de "mort a les feministes", mata totes les dones que troba al seu pas. És clar, pobre home, tot li sortia malament, el marginaven de tot arreu. Ja ho deia el diari que era una víctima del masclisme... Fixeu-vos si n'era de desgraciat que fins i tot les dones entraven a la universitat abans que ell!...

I és clar, ja us ho hem dit: és que "la dona pot fer-ho". No sabem que seria de nosaltres sense les institucions que amb tanta dedicació ens protegeixen i en tenen cura... Les nostres més sinceres felicitacions a la dissenyadora de les campanyes de la Generalitat. Esperem, de tot cor, que qualsevol associació de subnormals les denunciï per plagi o apropiació indeguda d'eslògans. Per a properes edicions i de forma totalment gratuïta i desinteressada, oferim unes quantes consignes més: "ànim, no importa que siguis dona, tu també tens dret"; "tot i que bastant pitjor (evi-

dentment) la dona pot fer-ho", etc.

Hi ha, però, d'altres coses que també podem fer, encara que no se'ls hagi acudit. Venir a Ca la dona a escoltar la Raquel Osborne, aprendre a divertir-nos en el seminari de la Dolores Juliano, utilitzar el nostre bar, disfrutar dels nostres espais, fer nostra la nit, anar a la festa del 8 de març, practicar el dret al propi cos en qualsevol de les seves variants...

Au, va, vine, dona, pots fer-ho, no siguis així! Vine a la manifestació del 8 de març!, si tu vols, pots fer-ho... No te la perdís!

CALENDARI D'ACTIVITATS DE LA CASA:

Com que totes les convocatòries d'activitats de la casa que us hem fet han tingut bastant bona acollida, ens hem animat i hem programat uns quants debats per als propers mesos. Si la cosa té acceptació, en farem de nous a la primavera.

Us anunciem els tres primers. Si teniu algun interès especial i ens el feu arribar...

Divendres, 23 de febrer, a les 19,30 h de la tarda

Mercè Girona, membre del CEPA, ens vindrà a parlar de la problemàtica dels residus i dels abocadors.

Divendres, 23 de març, a les 19,30

Isabel Alonso, autora de la introducció del llibre **1789-1793 la voz de las mujeres en la Revolución Francesa**, ens presentarà les seves investigacions sobre el paper de la dona en aquest període.

Divendres, 23 d'abril, a les 19,30

Raquel Osborne, autora del llibre **Las mujeres en la encrucijada de la sexualidad** ens parlarà sobre sexualitat i pornografia.

NOTA:

L'equip de perpetració del butlletí és absolutament irresponsable, entre d'altres moltes coses, de les opinions vessades en els seus fulls.

Ca la dona

Gran Via, 549, 4t. 1ª

08011 Barcelona

Telèfon: 323 33 07

Horari: de dilluns a divendres de 18 a 21

D.L.: B-22.331/89

Les agressions a les dones: moltes reivindicacions pendents

La lluita contra les agressions a les Dones ha estat un tema important per al Moviment Feminista, ja que la violència específica contra les dones és un fet quotidià en la nostra societat. Una violència, que en les seves múltiples expressions, l'exerceixen els homes contra les dones amb l'objectiu de mantenir el seu poder, el seu paper dominant.

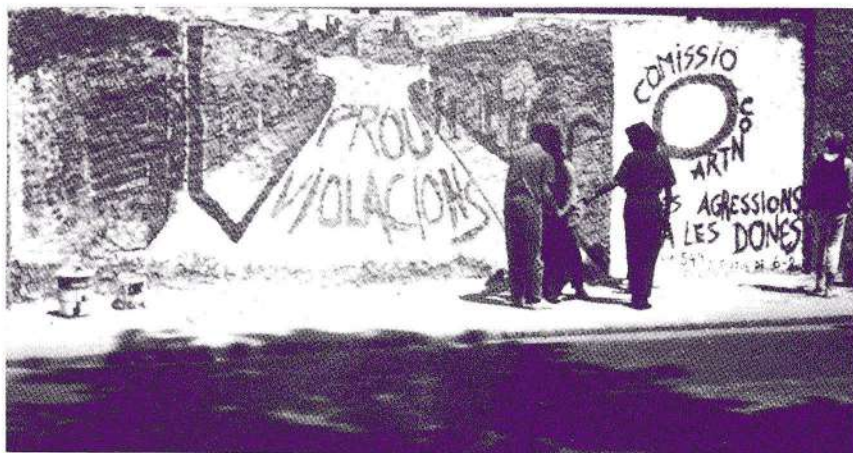
Des de fa uns quants mesos les Comissions Contra les Agressions a les Dones estem treballant en l'elaboració d'una Plataforma que reculli les nostres reivindicacions en el terreny legislatiu i mesures socials en un tema tan real i freqüent com és el de les agressions a les dones.

En aquest espai és difícil explicar-vos el conjunt de mesures reivindicatives que proposem; però buscarem espais per compartir les nostres inquietuds sobre aquest tema, perquè un dels nostres objectius és que aquestes reivindicacions expressin la voluntat de lluita del conjunt de Grups del Moviment Feminista, així com de totes les Dones i Organitzacions Socials i Polítiques que es senten identificades i participen en la lluita contra les Agressions a les Dones.

En començar les nostres reflexions i treball van sorgir dos elements que us volem destacar:

El primer d'ells és l'avenç social que existeix quant al reconeixement i denúncia de les agressions que pateixen les dones. Si bé és veritat que encara moltes de les agressions resten amagades en la privacitat de les dones que les pateixen, també és cert que cada cop són més les dones que s'atreveixen i que veuen la necessitat de denunciar, és a dir, de treure a l'àmbit públic les agressions.

El segon, és la necessitat que ha tingut l'Administració Pública de reconèixer l'existència d'una violència específica contra les Dones, el que ha fet que es produeixin petites respostes a aquesta realitat. Han estat mesures que es concreten en la realització d'estudis i creació de serveis —cases d'acolliment a dones maltractades i centres d'informació, fonamentalment— que

es caracteritzen per ser totalment insuficients i tenir una manca important de recursos. Per exemple, a Catalunya només existeixen 9 Centres d'Informació i 2 Cases d'Acollida per a Dones Maltractades.

És evident, que en la configuració d'aquests dos elements la lluita continua del Moviment Feminista ha jugat un paper fonamental.

Amb la plataforma reivindicativa que hem elaborat volem incidir, encara més, en els dos elements anteriors, és a dir, en un augment de la consciència de les dones i del conjunt de la societat, i en un enfrontament amb la política de l'Administració.

La nostra plataforma reivindicativa, que proposem com a eina de treball, té dues parts clarament diferenciades. A la primera fem una anàlisi del perquè les agressions a les dones són un fet que expressa l'existència de l'opressió patriarcal, així com dels elements que permeten i fomenten l'existència de la violència específica contra les dones. A la segona part, expliquem les nostres reivindicacions principals a les institucions, i recollim les exigències legislatives i socials (informació, assistència, serveis...) quant a les agressions sexuals i els maltractes.

Per al moviment Feminista la lluita contra les agressions a les Dones va més enllà que el reconeixement d'una realitat, cal enfrontar-nos-hi. També cal que cap dona agredida no es senti culpable, ni visqui l'agressió com un fet aïllat

en aquesta societat, ni una bogeria que li ha tocat viure. Tanmateix cal que les dones agredides tinguin els recursos materials suficients per a refer la seva vida, així com que puguin aconseguir la confiança en elles mateixes i la solidaritat entre les dones.

Amb les nostres reivindicacions volem exigir de l'Administració que afronti la realitat de les dones agredides en dos sentits: aconseguir que la denúncia legal de les agressions es doni en un marc favorable a les dones i en la creació de serveis necessaris per a les dones que han estat agredides.

Sabem perfectament que aquests canvis no suposen una solució global a les agressions a les dones, ja que el seu origen fonamental el trobem en la mateixa estructura de la societat, però també sabem perfectament que a moltes dones que pateixen la violència sexista els manquen recursos per enfrontar-s'hi, i aquesta és la realitat que volem canviar.

Com a darrer punt us volem convidar a discutir amb nosaltres el contingut de la nostra proposta, per aconseguir que realment siguin les reivindicacions del conjunt del Moviment Feminista i de totes les Dones, i esperem que el vostre crit i força lila s'ajunti a la nostra per, aconseguir que **MAI MÉS CAP DONA SIGUI AGREDIDA NI AL CARRER, NI A LA LLAR, NI A L'ESCOLA, NI AL TREBALL...**

**Comissió contra les
agressions a les dones**

Materials antropològics per al debat feminista

L'antropologia pretén ser la ciència de la societat humana, però de fet ha estat selectiva en els seus debats principals. Les feministes no hem estat les úniques persones que s'han sentit defraudades a l'hora de recórrer-hi buscant explicacions sobre temes fonamentals. A partir de la dècada dels setanta, l'antropologia comença a interessar-se per temes que, tant per l'objecte d'estudi com pel fenomen que intenten analitzar, no són el que podríem dir "típics" de la temàtica antropològica. Per poder entendre aquest canvi, hem de tenir en compte la influència decisiva que, des del meu parer, ha tingut el moviment feminista a l'hora d'orientar els treballs antropològics més recents que s'ocupen d'aquests temes.

Les feministes volem conèixer com, quan, perquè i on s'origina la discriminació sexual de la dona i recorrem amb més freqüència a la ciència antropològica que no pas a una altra, per cercar aquells elements explicatius que ens són tan necessaris com urgents. Això ve donat per una raó que es localitza en el si mateix de la pròpia disciplina, tant pel que fa al seu desenvolupament teòric com a la seva metodologia d'apropament a l'objecte d'estudi. L'antropologia, com que estudia les societats no capitalistes, des de la més simple a la més complexa, disposa d'una capacitat única per desafiar les arrogàncies de les metropolis respecte a la naturalesa humana, a la naturalesa de la racionalitat i la cultura, així com a la varietat de formes possibles de l'organització social. Ens proporciona descripcions detallades de societats particulars, de la seva organització social: sistema polític, creences religioses, parentiu, formes de vida i divisió del treball. Això, no tan sols ens permet apreciar la gran diversitat de l'experiència humana, sinó qüestionar tot allò que sembla inevitable de les nostres pròpies institucions i pràctiques socials. Temes tan particulars com les relacions entre els sexes, les diferents formes de matrimoni i la seva funció social, així com les diferents tasques reproductives

d'homes i dones, han preocupat teòriques i teòrics en les seves investigacions sobre el desenvolupament de la societat humana, des dels seus orígens pre-homínids fins arribar a les seves estructures actuals.

Aquestes investigacions han donat lloc a diferents postulats teòrics dins d'un ventall de posicions ideològiques que cal tenir en compte a l'hora de conèixer-les i sobretot a l'hora d'adoptar-les tant per la seva defensa com per a la seva crítica.

Molt d'aquest material resta la major part de les vegades desconegut per a aquelles persones que no es troben dins la professió o del col·lectiu "antropològic". Es per aquesta raó, que des de les pàgines d'aquest butlletí, voldria aprofitar l'ocasió (sempre que les autoritats competents en la matèria no en pensin el contrari), per divulgar alguns dels treballs duts a terme per investigadores antropòlogues sobre temes que sovint són objecte de debat entre els grups de dones feministes.

L'objectiu no és un altre que el de posar a l'abast de les dones a través de la nostra revista, part del material existent sobre un tema determinat. S'intentarà que aquest material sigui el més representatiu possible dels diferents corrents teòrics dins els quals han estat elaborats. La metodologia utilitzada serà la de seleccionar alguns d'aquests textos i difondre'ls amb la finalitat que això sigui un element enriquidor que ens permeti saber què és el que s'ha dit i de quina manera. Cap dels textos reflectirà la meua posició particular davant el tema.

Així mateix pensem que perquè l'antropologia pugui suggerir pautes clarificadores tant de la història com de la situació actual de la dona és important situar-la dins la seva pròpia història. D'aquesta manera podem veure el seu desenvolupament com a disciplina acadèmica, que en lloc d'abordar la problemàtica plantejada per la vida contemporània, s'ha aïllat, en certa mida, de les demandes que se li feien, i s'ha preocupat per les seves pròpies discussions internes tant teòriques com metodològiques.

Per tant, assenyalant, encara que d'una forma molt esquemàtica, la història de l'antropologia com a disciplina i apuntem al mateix temps els orígens de certes discussions actuals que afecten tant l'antropologia com el feminisme.

EL DESENVOLUPAMENT DE L'ANTROPOLOGIA COM A DISCIPLINA

Encara que l'antropologia, com a disciplina específica es va establir a partir de mitjan del segle XIX, són molt més antics els seus orígens com a investigació humanística, realitzada per una cultura dominant per estudiar la naturalesa de les societats subjugades per ella mateixa. Els espanyols i portuguesos són un exemple de la forma com es van documentar amb detall sobre les terres i els pobles que van conquerir al segle XVII. Però no va sorgir cap antropologia acadèmica que donés resposta a aquests interessos i només segles més tard, aquests documents històrics dels imperis ibèrics es van incorporar al creixent corpus d'escrits antropològics.

El desenvolupament del que avui anomenem etnologia i antropologia marcat per la fundació de societats professionals a mitjan del segle passat, coincideix amb la consolidació del capitalisme i la seva expansió sobre grans àrees del món. Les dades empíriques de l'antropologia van ser subministrades per aquells que avui anomenariem agents de l'expansió capitalista: administradors, comerciants, exploradors i militars; però les seves precondicions intel·lectuals deriven del segle de les llums i del canvi de mentalitat produït per la Revolució Francesa. D'aquesta manera, l'estudi antropològic, ofereix una expansió real de la comprensió de la societat humana i de la cultura, a la vegada que creix com a part d'una pràctica ideològica que justifica l'imperialisme fora i l'explotació a casa.

Cap a finals del segle XVIII i principis del XIX, els teòrics socials s'interessaven pel paper pres per la família, i sobretot les dones, per socialitzar de forma adequada els futurs membres de la societat.

Durant el període que segueix a la Revolució Francesa, es desenvolupa lentament una nova ideologia, la de la burgesia, que resultaria do-

minant a l'Anglaterra victoriana. Les seves arrels es troben al moviment evangèlic que emfasitza la santedat de la llar, la subordinació de la dona al marit i el seu important rol de vetllar per les necessitats de la família així com de transmetre a les noves generacions els valors socials apropiats. (Eren anomenades "els àngels de la llar"). El moviment evangèlic, en la seva visió de les relacions correctes entre els sexes i el paper de la dona, no estava exempt de desafiament, ja que en el període que va seguir a la Revolució Francesa, van sorgir bastants moviments utòpics i radicals. Un d'aquests, l'anomenat el dels owenistes o socialistes anglesos, creia en l'existència de lleis socials que, si guiaven la pràctica social, conduïen al perfeccionament de la societat. Aquestes mateixes lleis demostraven, que la subordinació de la dona no era natural, sinó resultat del condicionament ambiental i, en particular, de no tenir accés a l'educació. Moltes feministes de l'època con Anna Wheeler van suggerir que tant la vida dels pobles anomenats "salvatges" com la "civilitzada", només oferien a la

dona esclavitud i indignitat. Les discussions en torn al rol de la dona a finals del segle XVIII i al llarg del XIX van ser importants. El desenvolupament de la indústria va dur cap a una transformació radical de la vida familiar dels pobres, a la vegada que reforçava el tancament de la dona burgesa dins una llar molt més elaborada que la confinava a una domesticitat estèril.

El debat sorgit a finals del segle XIX sobre l'evolució humana és important per poder comprendre el desenvolupament de l'antropologia professional com a pràctica ideològica que justificava el sistema de valors burgesos i l'explotació i subordinació, entre d'altres, de les dones. Aquest debat es va centrar en torn al problema de si la dona, en algun moment del passat, va ser dominant i, si va ser-ho, per què i com va perdre aquesta posició. A l'any 1861 es van publicar dos llibres que plantejaven les postures bàsiques d'ambdues línies; Maine, advocat anglès, afirma que el patriarcat —domini de l'home—, ha estat la llei universal de la societat humana des dels seus orígens. Bachofen, advocat suís, defensa que en el passat la dona va ser poderosa i llegà a la humanitat algunes de les seves institucions més apreciades. Tant per a l'un com per a l'altre, l'evidència prové d'antics textos d'història, de lleis i de mites. Més tard, en disposar de noves informacions etnogràfiques, les teories sobre la sexualitat primitiva es van tornar molt més complexes. La teoria dels estadis evolutius va començar a incorporar nocions de diferents formes familiars, que corresponien a diferents formes de matrimoni —poligàmia, poliàndria, monogàmia, que constituïen graus comparatius de la seva capacitat d'adaptació— i a diferents formes d'herència.

L'escriptor que desenvolupà la teoria evolucionista més sofisticada va ser Lewis Henry Morgan. Advocat nord-americà que va passar gran part del seu temps investigant la vida dels aborígens iroquesos i que va restablir la idea d'un estadi matriarcal en l'evolució humana sobre la base d'un primer coneixement d'aquest poble que era matri-linial. L'esquema de Morgan va ser assumit —encara que modificat— per Engels que va seguir les feministes, amb les quals estava familiaritzat, i els owenistes, en senya-

lar que la monogàmia és de fet restrictiva només per a les esposes, atès que, amb aquesta forma de matrimoni, s'inicia la prostitució i l'adulteri. Malgrat això, l'aspecte més significatiu per a Engels de la monogàmia és el de transformar la família nuclear en unitat econòmica bàsica: l'home encarregat de la producció, les dones i les criatures depenents d'ell es converteixen així en categoria social de segona classe. Des de començaments de segle una gran proporció de professionals de l'antropologia han estat dones. Malgrat tot, la posició de la dona com a objecte d'investigació va desaparèixer de l'horitzó de la disciplina. Però per a les antropòlogues contemporànies nostres com Olivia Haris i Kate Young aquestes dones realitzaran el mateix tipus d'anàlisi que els seus col·legues masculins, tot i amb la creença que no hi ha prou amb el fet de referir-se a les dones perquè aquestes estiguin incloses en l'anàlisi quan s'intenta de fer i produir una adequada antropologia. Per tant, les dones, al llarg de la primera meitat del segle XX, van ser gradualment oblidades en els escrits antropològics i la "societat" es veia cada cop més com un assumpte exclusivament masculí mentre les dones eren considerades "marginals", "intermediàries" entre grups socials compostos només d'homes.

A partir dels anys 60 alguns antropòlegs intenten de nou establir la naturalesa de la primitiva organització social i humana, l'origen de la família i la naturalesa de les relacions entre els sexes.

El col·lectiu antropològic té per davant la tasca de buscar generalitzacions sobre la societat humana: això comporta el risc de suposar una naturalesa humana, en termes universals. Si, com es pot suggerir, les dones han estat sempre d'alguna manera subordinades als homes, pot pensar-se que existeix una causa universal per aquesta subordinació.

Temes com el matriarcat presentats amb les seves postures oposades i una crítica al biaix masclista de molts dels escrits antropològics em serviran d'excusa per una propera cita amb vosaltres a través d'aquestes pàgines.

Maria Morón

(Antropòloga que exerceix el dret de dissentir)

Ruth Rendell, novel·la negra?

Fa poc, en la presentació d'un llibre a la qual vaig assistir, es feia referència a l'allau de llibres escrits per dones. Si mirem les últimes publicacions que estan apareixent això és un fet incontestable. És evident que aquesta rauxa de publicacions no és una moda conjuntural sinó que respon a l'autèntica qualitat de les obres editades. El panorama, doncs, és optimista i engrescador: mai fins ara no s'havien publicat tantes obres i de tants i variats estils.

Des de fa temps, a més, hi ha una producció extensíssima de novel·la negra escrita per dones. Deixant de banda la copiosa producció d'Agatha Christie, que per a mi no és estrictament novel·la negra, encara que em seria difícil marcar l'estantissa línia on comença i on acaba la novel·la negra, trobem una gran autora publicada des de fa anys en castellà i en català, com és Margaret Millar, i de ja fa un temps hi ha moltíssimes traduccions de dones tan interessants com són P.D. James, Patricia Highsmith o Ruth Rendell. D'aquesta última, arran de la gran empenya que estan agafant les seves traduccions és de qui parlaré.

Molts llibres i de mal classificar

Ha estat difícil inventariar l'obra de Ruth Rendell. Cada vegada que em pensava que ja ho tenia fet, com per art de màgia, apareixia un altre llibre; si, a més, tenim en compte que, a partir d'un determinat moment, Rendell ha decidit publicar també sota el pseudònim de Barbara Vine (vegeu la bibliografia) ja que considera que la seva obra ha agafat un altre rumb, o simplement ha fet un salt qualitatiu, quedarà clar que treure'n l'entrellat ha estat una mica treballós.

Diguem, doncs, que Rendell és una prolífica autora traduïda al castellà des de fa anys i, darrerament, publicada, aquí, amb profusió.

Abans deia que Rendell era una autora de novel·la negra i també que és difícil establir la línia que marca que un llibre és novel·la negra o no. Això passa no només en el cas d'Agatha Christie, sinó, per altres motius, amb totes les dones l'obra de les quals està tipificada

com a novel·la negra. Per tant, tractant-se d'una dona i de novel·la negra haurem d'anar per pams.

Ruth Rendell és de les autores que agafa com a pretext un crim per parlar-nos d'altres coses. Rarament, encara que a vegades ho fa, el que li interessa és fer-nos trencar el cap tractant d'endevidar qui és culpable d'un fet més o menys delictiu o com ha anat aquest fet, sinó que el que pretén, i realment ho aconsegueix, és fer-nos adonar de quins són els motius que han fet que els seus personatges actuïn com ho han fet. Hi ha, per tant, grans dosis de psicologia i sociologia en la seva obra.

Marginals, psicòpates o criminals?

Si agafem com a exemple *Un juicio de piedra*, un dels llibres més interessants dels que hi ha traduïts, veurem com funcionen la tècnica, els objectius i els interessos de l'autora. El llibre comença així: "Eunice Parchman asesinó a la familia Coverdale porque no sabía leer ni escribir", una manera ben estranya, doncs, de començar un llibre de misteri. El llibre ens explica que una dona d'origen humil, criada d'una rica família anglesa que viu en una casa de camp, i ajudada per una alta dona del poble, assassina tots els components de la família. Per tant, el que li interessa a l'autora és explicar-nos la relació entre els membres de la família, que no deixen de ser representatius d'una ampla galeria de tipus humans, les relacions que estableixen amb la criada i, com, en última instància, el fet de ser analfabeta dins d'una família mitjanament culta —el matrimoni llegeix llibres conjuntament per poder-los discutir, la filla estudiava literatura a la universitat, el noi és un estrany especimen d'erudit, estan interessats per la música... —la va marginant. Aquesta marginació es va accentuant fins a fer-se patològica i, al final, l'única manera de reaccionar davant d'aquest estat de coses que la fa tan diferent, és assassinant-los, ajudada per un altre tipus de psicòpata, una dona, també, molt ignorant, fortament influïda per una secta religiosa. De fet, no és estranya l'aparició del

personatge psicòpata, ja que és molt habitual als llibres de Rendell.

El bon gust i l'enginy de l'autora, palès a tots els seus llibres, es manifesta amb un final de gran alè, lligat al seu interès per qualsevol forma d'art. Així, malgrat que la lectora o el lector ja sap que la criada és la culpable del crim, la policia no, i l'autora es munta una història preciosa en la qual resulta que l'assassinat té lloc durant una audició radiofònica del *Don Giovanni* que la família gravava, i és bonic veure la policia fent càlculs de temps i escoltant l'òpera per tal d'establir com van anar els fets.

La complexitat d'una obra

Aquest interès per la música, per la literatura, en definitiva per qualsevol manifestació artística, es manifesta en les constants referències literàries que hi ha als seus llibres. És freqüent que els llibres estiguin encapçalats per fragments de poemes, d'Edgar Allan Poe, de Shakespeare... Els personatges de Rendell, en general, llegeixen, i discuteixen sobre el que han llegit.

De tota manera, aquesta dèria de Rendell queda clara i manifesta en un dels seus llibres més bonics i aconseguits: *Morir de pie*. Tot el llibre, de fet, és un homenatge a la literatura i a la importància que té en la vida de la gent.

El llibre és complicat i abraça pràcticament tots els interessos de Rendell: la psicologia dels personatges, entre els quals no hi falta el psicòpata de torn, i que inclou grans descripcions de la mentalitat dels diferents i representatius personatges. La descripció minuciosa d'un petit poblet de l'Anglaterra profunda: Suffolk, al comtat de Sussex i, en aquest cas, també la descripció de Londres —sobretot els barris de Londres— les dues escenografies constants de les novel·les de Rendell, i a través de les quals podem estudiar, si volem, l'evolució urbana de la gran ciutat i els canvis rurals. La sociologia: com viu i es relaciona la gent, quins costums tenen i per què. La trama: complicada i plena de giragonses, en la qual tot d'aspectes aparentment deslligats, finalment encaixen i agafen plenament sentit,

sense deixar cap fil solt. El pretext inicial: l'atracament a un banc portat a terme per dos éssers desgraciats i marginals.

Però tot això és un mer pretext, una manera de conduir el llibre i de donar consistència a la idea principal. Idea present i recurrent al llarg de qualsevol dels seus llibres i que és neta, simple i, en aquest cas, preciosa: l'amor i la importància de la literatura.

El verí de la literatura

El personatge principal de *Morir de pie* és el cap d'una petita i obscura sucursal d'un banc situat en un insignificant poblet d'Anglaterra. Tota la història gira al voltant del que li passa a partir d'un atracament que perpetren a la seva sucursal amb segrestament inclòs de l'altra oficinista que hi treballa. Doncs bé, tota l'actuació del personatge principal està marcada pel descobriment que va fer de la lectura, ja que, com que s'avorria, va

començar a llegir novel·la policíaca, d'aquest tipus de novel·la passa a llegir Shakespeare perquè en un d'aquests llibres va llegir-hi el fragment d'un sonet —la qual cosa no deixa de ser una ironia, venint com ve de Rendell—, i a partir d'aquí va llegir llibres de tot tipus, ja que segons l'autora (no em resisteixo a transcriure el preciós fragment): "Cuando volvió a la biblioteca cogió los Sonetos de Shakespeare y le gustaron y eso le hizo leer más poesía y, gradualmente, las novelas más importantes que la gente llama (por alguna razón oculta) los clásicos, y obras de teatro y más poesía, y libros que los críticos habían escrito sobre los otros libros, y fue un hombre perdido. Pues se le agudizó el ingenio, creció su poder de percepción y acabó por estar descontento con lo que le había tocado en suerte." Fragment que ens remet directament a Don Quijote, meravellós dins d'una presumpta novel·la negra, i que com a Don Quijote, porta el perso-

natge a viure en un altre món on es troba més a gust.

Tota l'estona, el nostre heroi té al cap un trosset que diu Lancelot del Llac quan el troben dins de la cambra de la reina Ginebra i que diu més o menys així: "Senyora, ¿hi ha alguna armadura a la vostra alcova amb la qual cobrir el meu pobre cos?...". Aquesta identificació amb Lancelot és tan gran i pregon, que Rendell amb un d'aquells miracles que normalment aconsegueix fent lligar trames, accions i personatges, fa que, per pura carambola, el protagonista acabi trobant la segrestada i mori defensant-la i recitant, ja moribund, aquest fragment. És a dir, li regala la mort que, en definitiva, el protagonista volia i que el redimeix de tota la seva obscura, monòtona i trista vida.

Del llenguatge, d'enamoraments i de policies

Els protagonistes dels seus llibres, però, no només llegeixen. Rendell, a partir dels seus llibres crea uns microcosmos. Abans m'he referit als dos paisatges que recrea en les seves novel·les, per un cantó, Londres, amb la seva realitat multiracial, els problemes d'habitatge, la contaminació, l'especulació urbana, vistos especialment a través dels seus barris, Hamsptead, Islington, Finsbury, Camden... Recreació que per algú que conegui una mica Londres es percep com a absolutament fidedigna i es fa, a més, entranyable. També escull un petit tros del seu país per descriure'ns l'Anglaterra rural; el comtat de Sussex i, en especial, el poble de Kingsmankham. En general, quan la novel·la transcorre al camp sempre surten els mateixos policies: l'inspector Burden, el seu superior Wexford, i tot un reguitzell de subordinats. Doncs bé, a partir dels diferents llibres, podem seguir els avatars d'aquest petit món, la vida convencional i burgesa de Wexford, les relacions amb les seves filles, el casament d'una d'elles, com —amb gran sacrifici— s'aprima 20 quilos... Però, especialment seguim la vida de Burden: la mort de la seva dona, l'etapa de depressió subsegüent, els problemes amb les seves criatures, el seu enamorament, el posterior casament i com la seva segona dona l'acostuma a llegir llibres...

Hi ha d'altres constants en les novel·les de Rendell. Una de les més típiques és que en els seus llibres sempre hi ha algú que s'enamora. Una altra, també important, és que és molt freqüent que en cada un dels seus llibres hi ha algú tocat pel llenguatge, per les maneres de dir, per la precisió en el seu ús.

Finalment, n'hi ha dues de totalitzadores i que fan reconeixibles a l'instant qualsevol dels seus llibres. Per una banda, la minuciositat a l'hora de descriure la realitat social, els personatges i arquetipus propis de la nostra època, així són freqüents els personatges marginals —deixant de banda la gent psicòpata—, com, per exemple, les i els ex-hippies, artistes, etc., la vida i reaccions dels quals contrasten amb la vida convencional dels seus policies. Per una altra banda, l'aparició de l'atzar, és a dir, de la casualitat a l'hora de donar-se els fets, allò de: "si aquell dia no hagués sortit de casa, no hauria conegut a... i no hagués passat res..."

El naixement de Barbara Vine

Aquest aspecte és fa més i més evident a mida que escriu. En un dels llibres signats com a Barbara Vine, *El largo verano*, un seguit d'atzars van encaminant la complexa novel·la fins al seu final.

És curiós constatar com els llibres signats amb el nom de Barbara Vine, conserven encara, més per inèrcia que per necessitat, l'aparició d'algun fet delictiu. Segurament ho fa perquè sempre ha partit d'aquesta base per escriure els seus llibres i s'hi sent còmoda. De fet, són llibres que tenen com a objectiu fotografiar detalladament la psicologia dels personatges i el seu entorn social. És especialment recomanable *Inocencia singular*, pel fresc que pinta de gairebé un segle de l'Anglaterra rural, la representativitat dels personatges del món que descriu, l'amorosa descripció dels detalls i costums, la riquesa de les descripcions psicològiques, la complexitat de les relacions humanes i la gràcia d'elevat una dona corrent com tu o com jo a personatge/narradora de la novel·la.

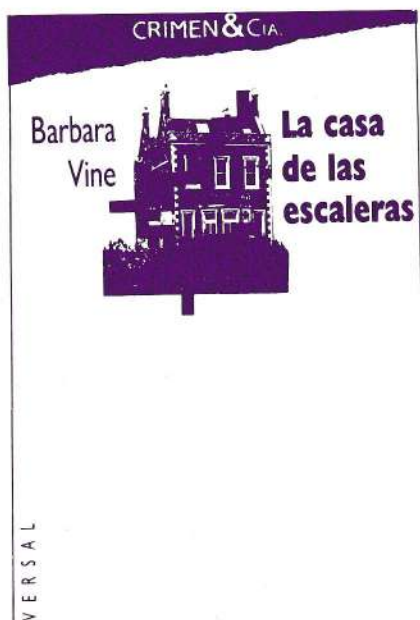
Té una cura especial en el tractament de la vida dels personatges femenins, així no és d'estranyar una apreciació com la que fa a *La*

muñeca asesina. Quan descriu els importants problemes —un embaràs no desitjat, discussions serioses amb els seus fillastres...— que té una de les protagonistes, i quan va pel carrer —aliena a tot— reflexionant com els resoldrà, tot d'una Rendell anota una cosa més o menys així: malgrat tot, es va parar a comprar sopar per a la seva família perquè a pesar dels seus problemes, hi ha coses que qualsevol do-

na ha d'anar resolent passi el que passi...

En definitiva, una autora absolutament recomanable, i no com a creadora de novel·la negra, sinó, com la majoria de dones que s'hi dediquen, per la gran qualitat i sensibilitat de la seva obra.

Eulàlia Lledó
gener 89

BIBLIOGRAFIA RUTH RENDELL

La bibliografia de Ruth Rendell s'ha fet amb els següents criteris: hi consten els títols traduïts al castellà (no n'hi ha cap traduït al català), editorial, i lloc i any d'aparició. Estan ordenats per ordre d'aparició i hi ha citada més d'una edició si no són iguals.

La bibliografia consta de dos apartats, primer hi ha els llibres firmats com a Ruth Rendell i després els signats amb el pseudònim Barbara Vine; nom que l'autora va adoptar quan va considerar que, a còpia d'escriure, havia diversificat la seva producció, i oferia obres diferents a les signades amb el seu nom. Per exemple, i pel que jo sé, en els llibres firmats com a Barbara Vine, no hi surten mai ni l'inspector Wexford ni l'inspector Burden...

Llibres signats com a Ruth Rendell:

Basta ya de muertos. Barral Editores. Barcelona, 1974.

Un juicio de piedra. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1980.

Un juicio de piedra y Me parecía un demonio. Mundo Actual de Ediciones, S.A. Barcelona, 1982.

Me parecía un demonio. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1980.

El lago de las tinieblas. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1981.

El flautista de Pamplona. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1982.

La reedició, de la mateixa editorial, s'ha fet amb el títol d'*El Juego de los astutos*. Barcelona, 1987.

Morir de pie. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1983.

El señor del páramo. Ed. Noguer, S.A. Barcelona, 1984.

Me parecía un demonio y otros. Orbis, S.A. Barcelona, 1984.

Un arrendamiento de muerte. Fórum, S.A. Ed. Barcelona, 1984.

El demonio pintado. Ed. B, S.A. Barcelona, 1987.

Camino del matadero. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1988.

El árbol de manos. Alfaguara, S.A. Madrid, 1988.

Eterna despedida. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1988.

Hablar con desconocidos. Alfaguara, S.A. Madrid, 1988.

La muñeca asesina. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1988.

Carne trémula. Alfaguara, S.A. Madrid, 1989.

Piedras como corazones. Edhasa. Barcelona, 1989.

Un cuento chino. Edhasa. Barcelona, 1989.

Llibres com a Barbara Vine:

Inocencia singular. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1987.

El largo verano. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1988.

La casa de las escaleras. Ediciones Versal, S.A. Barcelona, 1989.

E. LI.

La Nestlé mata nadons

Després de 5 anys d'haver-se acabat el boicot internacional a la Nestlé, que amb el lema "Nestlé mata nadons" va durar 7 anys i havia aconseguit obligar la multinacional a pactar el compliment de les normes establertes per l'OMS sobre la comercialització dels substituïts de la llet materna, en ple 1989 organitzacions de tot el món tornen a fer un crit d'alerta: la victòria del 1984 no ha durat gaire: Les multinacionals han tornat a incomplir els acords, i NESTLÉ és la principal acusada.

Als Països en Vies de Desenvolupament els biberons es multipliquen, amb el seu seguici de malnutricions, malalties infeccioses i de morts. Però els interessos comercials de Nestlé passen per sobre de tot això, i la seva propaganda agressiva envaeix els carrers, les botigues i les llars, demostrant a les dones com amb aquella pols màgica els seus infants seran tan rodanxons i sans com els nens dels països rics: pit és sinònim de misèria, i el biberó signe de civilització. Segons la UNICEF com a mínim moren 1.000.000 d'infants a l'any víctimes del biberó; la pols màgica es converteix en metzina i les dones i els infants hi surten perdent, alhora que la multinacional s'embutxaca els milions sense cap escrúpol. I els agents comercials de Nestlé, disfressats de sanitaris, continuen regalant mostres de llet pels carrers i animant les dones a deixar la lactància materna.

La defensa de la llet materna per sobre de l'artificial no necessita justificació: totes i tots sabem que és el millor aliment. L'ús del biberó no tan sols priva l'infant de l'alimentació més sana, adequada, immunològica i totalment equilibrada en la seva composició, sinó que a més les condicions de les aigües, d'higiene i de misèria en general el converteixen en mortífer: Instruccions inintel·ligibles per a un públic majoritàriament analfabet a qui li són donades en llengua estrangera, aigües potables difícils de trobar, condicions higièniques impossibles d'adequar, un cost difícil de pagar, fins al punt que moltes vegades en lloc de llet l'infant pren aigua blanquejada... Però no tan sols les criatures hi surten perdent. Les dones d'aquests països han de sumar a la ja llarga llista de discriminacions i greuges el que els prenguin el dret a alletar els seus propis fills i filles amb la seva pròpia llet; dret que els suposa a més el sistema anticonceptiu més a l'abast i la inherent prevenció de càncer de mama.

El colonialisme econòmic, la filosofia que el Nord és millor que el Sud i la manca total de respecte a la dona són la base de la política comercial de la Nestlé. Hi ha unes normes internacionals que no permeten fer certs tipus de propaganda dels substituïts de la llet materna per preservar la llibertat de les persones, cal que la dona estigui molt ben informada i sàpiga que la propaganda d'aquests productes

obeeix a interessos estrictament comercials. Però la Nestlé no fa cap cas a les normes internacionals, i els infants es van morint, o bé pateixen les conseqüències de la desnutrició. La Nestlé està realment matant infants, i ven la seva arma disfressada de vareta màgica.

"El primer boicot va durar set anys. Estem disposats a treballar durant set anys més si cal..." (responsables d'INBS, Europa).

Aquí, de moment, tot just estem prenent posicions. Caldria teixir una forma organització que aglutinés els esforços del gran potencial d'entitats i gent que pot secundar el boicot.

De moment, però, ja podem començar-lo cada una en el nostre consum quotidià... I QUE CORRI LA VEU!!

Llistat de productes que cal NO COMPRAR:

- Nescafé
- Nesquik
- Crunch
- Chambourcy
- Montblanc
- Maggi
- Xocolates i bombons Nestlé
- Vittel
- Aliments Infants Nestlé (potets, papilles...)
- Guigoz
- Nidal
- Nidina
- Cerelac
- La Roche
- La Gloria
- I si en descobriu més, aviseu.

M. Dolors
de GALA

BAR DE
CA LA DONA

Dolors Barranco

Tenim el bar obert de 6 a 9 dimarts, dimecres, dijous i divendres.
Tenim les cerveses a la nevera... què fas que encara no has vingut?

Crònica d'un judici anunciat

Els dies 24-25-26 de gener dues dones i un home —GINECÒLEGS— eren jutjats a l'Audiència Territorial de Pamplona. El crim: haver practicat un avortament legal a la xarxa pública. Acusava: Acció Familiar (Opus Dei). Demanen: 12 anys de presó, 14 d'inhabilitació professional, milió i mig de multa.

Fa 40 dies el Ministre de Justícia, Sr. Múgica, declarava a la Comissió pel Dret a l'Avortament en una entrevista privada, que el Govern no faria durant l'any 90 cap modificació del Codi Penal, en cap tema.

Ara surt a so de bombo i platerets parlant de properes modificacions. Potser ha estat al "monte de los olivos" i ara torna amb una profunda reflexió... però, molt ens temem que no. El problema és més trivial, es tracta de saber "qui es menja les mongetes", ens explicarem...

Aquest primer judici contra un avortament fet a la Xarxa Pública ha estat motiu d'escàndol de propis i estranys. Observadors internacionals veien atònits com aquells que havien complert la llei seien al banc dels acusats, mentre aquells que ni la compleixen ni deixen complir-la es convertien en justiciers... País! País! L'Espanya Quixotesca perviu i fa la gran representació en un escenari real: l'Audiència de Pamplona. El melodrama: "Avortament a l'Espanyola"...

La **Coordinadora d'Organitzacions Feministes** des de fa mesos treballava en una forta campanya de solidaritat. Amplis dossiers informatius als mitjans de comunicació —que tot sigui dit ens han agraït el gest amb una condemna a la més estricta clandestinitat franquista—, debats públics, rodes de premsa, concentracions i una marxa a Pamplona el 24 (de Barna va sortir un Bus de la Plaça Universitat amb 50 dones de la ciutat i comarques), han estat les activitats organitzades que van portar el debat i la mobilització al carrer.

LES MONGETES DEL MINISTRE...

Amb aquest judici s'han fet paleses les greus limitacions de la llei. La responsabilitat del Govern també. Només un sector petitíssim clama mava contra l'avortament: els fanà-

tics pro-vida. Davant un escàndol tan gran les representants del Govern no podien ser al judici amb les mans buides. Si ells no es fan ressó del sentiment popular algun altre es menjarà aquestes mongetes, s'entén, oi? I és així que el Sr. Múgica diu "donde dije digo digo Diego"... Ara sí que tindrem una modificació del Codi Penal.

Pel que fa a l'avortament parlen de la **lleï de terminis**; fins als tres mesos no caldria justificar l'avortament, a partir del tercer mes tot continuaria com ara.

La Coordinadora d'organitzacions Feministes va presentar en el seu moment una llei d'avortament on es demana que aquest depengui en tot moment de la lliure decisió de la dona.

Quina és la raó perquè una dona embarassada de 12 setmanes pugui avortar lliurement i una de 14 no? Els criteris que sustenten aquesta proposta són de caire ètic i una concessió a la dreta. No hi ha raons sanitàries ni de protecció de la dona. La forma de protegir realment la salut de la dona és **garantir que l'avortament es practiqui en un terme breu**, sense entrebancs, sense objectors de consciència que creixen com a bolets; és també **crear centres d'informa-**

ció sexual i anticoncepció per evitar embarassos no desitjats. Marcant límits a la decisió de la dona una vegada més es coharta la seva llibertat. Quedarà en mans dels governants establir quin és el termini d'avortament lliure. A Gran Bretanya en tenim un exemple. Caure en la llei de terminis és caure en un parany.

LA PRIVATITZACIÓ D'UN PROBLEMA PÚBLIC

A més a més el Govern fa una proposta ben còmoda per a ell: legalitzar la situació actual. Ja han anunciat que, en tot cas, l'avortament inferior a 3 mesos no es faria a la xarxa pública.

A Catalunya, dels 6.200 avortaments practicats en sis mesos, només 192 s'han practicat a la Xarxa

Pública. Tots superaven les 14 setmanes d'embaràs).

Certament la decisió d'avortar o no que fa una dona davant un embaràs no desitjat és individual, íntima i privada. Però **l'avortament com a dret és d'ordre social** (què es pot dir sinó dels milers de dones que avorten anualment?), i com tal s'ha d'afrontar. Què fan i què faran, les dones que no tenen mitjans? Perquè l'avortament sigui un **DRET DE TOTES LES DONES** ha de ser **lliure i ha d'estar garantit a la Xarxa Sanitària pública**.

S'ha baixat el teló a Pamplona, ara comença la representació a la Moncloa-les Corts (que vol dir corral d'animals). Sabem que va de teatre, **NO ENS DEIXAREM ENGANYAR!** oi?

Comissió de Barcelona pel Dret a l'Avortament

Us presentem dos llibres amb treballs representatius de dues postures davant del discurs sobre sexualitat que divideixen el moviment feminista als USA i que han donat lloc a un violent debat.

Carole S. Vance (compiladora)
Placer y peligro.
Ed. Revolución. Madrid. 1989.

És una selecció d'articles corresponents al llibre del mateix nom, escrits tots per autores emmarcades dins el corrent "pro-sexe".

Com que l'objectiu d'aquesta ressenya és que llegiu el llibre i no fer-vos-en un resum, us comentarem els temes i les idees que s'hi recullen, sense distingir els diferents articles.

La idea central és l'estudi de la tensió existent entre el plaer i el perill que comporta el sexe. La posició teòrica de totes les autores és comuna: sense negar ni minimitzar els perills que envolten el sexe a la nostra societat, consideren que aquesta no pot ser l'única perspectiva del discurs feminista davant la sexualitat. El sexe és també una font de plaer, el fet d'oblidar-ho, a més de falsejar la realitat, ens fa perdre l'energia que el plaer comporta.

Presenten una crítica ferotge contra el corrent antipornogràfic. L'acusen de generar un pensament sobre sexe escandalosament nor-

matiu, repressiu i intolerant.

Analitzen la funció que han tingut i tenen les lleis relacionades amb el sexe i mostren que acostumen a ser sempre repressives, bons instruments per a la persecució sexual. Des d'aquesta perspectiva qüestionen la conveniència de lluitar per instaurar-ne de noves.

En general defensen la necessitat de realitzar una investigació sèria i profunda sobre l'experiència sexual femenina i insisteixen en la necessitat que aquesta sigui oberta, crítica i tolerant. Només en un context sense prejudicis, on ningú tingui dret a estigmatitzar ni a vetar cap experiència, es pot investigar la sexualitat femenina. Tots els comportaments sexuals s'han de considerar al mateix nivell, l'acceptació de la diversitat és clau. Els barems per valorar l'experiència sexual seran els relacionats amb els sentiments de les participants: el plaer, el grau d'acord, etc. no el fet que s'acostin o s'allunyin d'una determinada norma.

Hi ha aportacions de gran valor. L'estil és àgil i l'exposició enginyosa. Sovint es nota que el tema ha arribat a nivells de crispació notables. Però les argumentacions són acurades. El llibre ofereix una línia d'exposició molt documentada, amb un munt de referències, que permeten ampliar el debat i constatar i contrastar les opinions que s'hi defensen.

Kathleen Barry
Esclavitud sexual de la mujer
LaSal Ed. Barcelona 1987

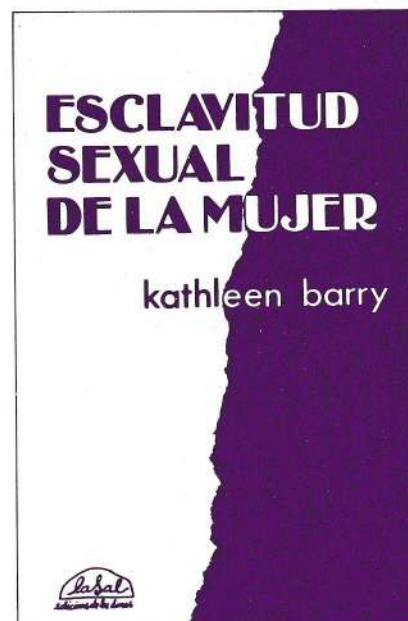
El llibre es pot considerar un reflex d'algunes de les tesis que han adoptat les dones integrades en el corrent antipornografia dels EEUU.

Passa revista a alguns fenòmens socials íntimament lligats al que ella anomena esclavitud sexual de la dona. Amb actitud de denúncia, descriu la responsabilitat de les lleis internacionals en el tràfic de dones; la complicitat i la hipocresia dels governs respecte a la prostitució; la relació entre violència i pornografia, els maltractes, etc.

Sota la seva exposició hi ha una tesi que podríem resumir amb les

seves pròpies paraules: "La dominació sexual y su expresión en las relaciones individuales de pareja constituye la base de la dominación cultural de las mujeres y de su esclavitud sexual": (pàg. 238).

Presenta una posició d'obert i radical enfrontament a la pornografia. Considera que és una forma de violència sexual contra les dones, el vehicle principal de la incorporació del sadisme cultural a les pràctiques sexuals individuals. Un factor que col·labora a despersonalitzar les relacions sexuals. A més, intenta demostrar que actua com a inductora de conductes violentes.

En general el llibre té cert to apocalíptic. Als últims capítols apareix una clara actitud normativa que li porta a defensar la incorporació de determinats valors sexuals per acabar amb la colonització sexual de la dona i li permet jerarquitzar el tipus d'experiències sexuals segons s'acostin més o menys a les noves normes.

La lectura del llibre dóna una idea del nivell del debat entre les postures esmentades. Independentment de la crispació i la mala baba que hagi pogut adquirir, les posicions de les autores dels llibres comentats són elaborades i fonamentades. Val la pena tenir clar aquest aspecte alhora de crear-se una opinió sobre el tema.

Ana Rodet Iraola

ACTES DEL 8 DE MARÇ

Dissabte, dia 3 de març

Berenar a Ca la Dona.

I debat sobre novel·la negra (la Lònia Guiu ataca de nou). Amb la Ma. Antònia Oliver, autora de *Estudi en lila*, *Antípodes* i d'altres.

A Ca la Dona, Gran Via, 549, 4t. 1ª.

A les 6 de la tarda.

Dimarts, dia 6 de març

Presentació del disc de Rosa Saragossa: "Les nenes bones van al cel, les dolentes a tot arreu"

A la Sedeta. c/Sicília, 321 (cantonada c/Indústria)

A les 8 del vespre

Dimecres, dia 7 de març

Debat: "La discriminació laboral de la dona: un fet"

A les 7 de la tarda.

Teatre: "Una dona sola"

Amb Teresa Gelpí

A les 9.30 del vespre

A la Sedeta. c/Sicília, 321 (Cantonada c/Indústria)

Dijous, dia 8 de març

Manifestació

A la Plaça Universitat

A les 8 del vespre

Festa de dones

Al Zeleste. c/Almogàvars. Amb el grup "La Temptació"

A les 10.30 de la nit

NOTA: Ja sabeu que enguany els Sindicats han pactat amb el Govern i la CEOE un permís per a totes les dones durant la setmana del 8 de març, perquè no anem estressades. Així que, ja l'esteu demanant i després, no us oblideu de venir als actes, que us signarem el justificant d'assistència.

La PSP, que comença a donar els seus fruits...